

VŠETCI POD JEDNÝM KRISTOM

*Stanovisko Rímskokatolícko-evanjelickej spoločnej komisie k Augsburskému vyznaniu viery**

PREDSLOV

Spoločná Rímskokatolícko-evanjelická komisia vaticánskeho Sekretariátu na podporu jednoty kresťanov a Svetového luteránskeho zväzu vydala stanovisko ohľadom Confessio Augustana (Augsburského vyznania – AV). Členovia komisie schválili toto stanovisko jednohlasne. Je našou nádejou, že jednomyseľnosť, ktorá je v ňom vyjadrená, urýchli jednotu našich cirkví, v ktorú dúfame.

I.

1. Keď sa – katolíci a evanjelici – ohliadame dnes späť na Augsburské vyznanie, robíme tak zo situácie, ktorá sa značne líši od tej v roku 1530.
2. Jednota západnej cirkvi, hoci bola v tej dobe vážne ohrozená, nebola ešte rozbitá. Napriek konfliktu medzi nimi a rozdielom v presvedčení, sa „náboženské strany“ v tom čase ešte stále cítili byť „pod jedným Kristom“ a oddaní tejto cirkevnej jednote.¹
3. Avšak s nasledujúcim priebehom udalostí sa do ich vzájomných jednaní vkradol nielen čoraz polemickejší tón, ale vyostri sa rozdiely medzi nimi v učení, prejavoch zbožnosti, cirkevných štruktúrach, a spôsoboch, ako sa snažili poslúchať poverenie ukrižovaného a vzkrieseného Pána a vydávať svedectvo jeho evanjeliu medzi ľuďmi. Mimocirkevné faktory tiež pomohli spôsobiť toto narastajúce odcudzenie a zvýraznili rozdiely. Misionárska činnosť našich cirkví preniesla tieto napätia a rozdiely v nasledujúcich storočiach do ďalších krajín a na ďalšie kontinenty.
4. Uznávame našu vinu za to, že tieto rozdiely oddelili naše cirkvi jednu od druhej a toto rozdelenie oslabilo naše svedectvo o Kristovi a spôsobilo utrpenie jednotlivosťou a národom.
5. Cítíme preto vďačnosť, keď vidíme, ako nás Svätý Duch dnes vovádza čoraz hlbšie do jednoty Syna s Otcem (Jn 17,21 nasl.) a pomáha nám dosahovať nové spoločenstvo medzi sebou.
6. Zvlášť od Druhého vaticánskeho koncilu viedli naše cirkvi dialóg v mnohých krajinách a na mnohých miestach. Dosiahli sa pozoruhodné zblíženia a dohody v dôležitých kontroverzných otázkach. Vzájomné putá medzi cirkevnými zbormi/farnosťami a medzi členmi našich cirkví viedli k spolupráci a k praktickému spoločenstvu v rozličných formách. Aj viaceré rozdiely medzi nami začínajú strácať svoju rozdeľujúcu moc. I vtedy, keď musíme spolu zápasiť o pravdu, vnímame a zakúšame mnohé zo zostávajúcich rozdielov ako zdroj vzájomného obohatenia a korekcie. Po storočiach prehľbujúceho sa odcudzenia nanovo spolu vnímame, že sme „všetci pod jedným Kristom“.

* Text anglického originálu: „All Under One Christ: Statement on the Augsburg Confession by the Roman Catholic / Lutheran Joint Commission,“ in Harding Meyer a Lucas Visser (editori), *Growth in Agreement I: Reports and Agreed Statements of Ecumenical Conversations on a World Level* [Rast v zhode I: Správy a spoločné stanoviská ekumenických konverzácií na globálnej úrovni], 1972-1982 (Geneva: World Council of Churches [Ženeva: Svetová rada cirkví], 1984), s. 241-247, a tiež <http://www.christianunity.va/content/unitacristiani/it/dialoghi/sezione-occidentale/luterani/dialogo/documenti-di-dialogo/1980-tutti-sotto-un-solo-cristo/en.html>.

¹ Toto sa zdôrazňuje v cisárovom pozvaní na snem v Augsburgu (1530) a opätovne zaznieva v Predhovore ku Confessio Augustana (Oto Vízner (editor), *Symbolické knihy evanjelickej cirkvi augsburského vyznania* (Liptovský Mikuláš: Tranoscius, 1992), s. 43-44).

7. Dialóg posledných rokov, spoločné teologické chápanie, ktoré sme dosiahli ako jeho výsledok, a atmosféra skutočného bratstva, nás vedú naspäť do Augsburgu a k Augsburskému vyznaniu. Lebo vo svojom obsahu a štruktúre toto vierovyznanie, ktoré je základom a referenčným bodom pre ďalšie evanjelické konfesiónálne dokumenty, odzrkadľuje tak, ako to nerobí žiadne iné vyznanie, ekumenický úmysel a katolícky zámer Reformácie.
8. Veľmi dôležitou je tiež skutočnosť, že tento ekumenický úmysel a katolícky zámer sú vyjadrené v konfesiónalnom dokumente, ktorý je ešte stále, spolu so Svätým písmom a v podriadení jemu, doktrinálnym základom evanjelických cirkví a má pre ne až dodnes záväznú autoritu. V štádiu, ktoré sme teraz dosiahli, čo sa týka porozumenia a zblíženia medzi našimi cirkvami, je toto zvlášť dôležitý faktor. Pretože po Druhom vatikánskom koncile charakter dialógu, ako je napríklad ten, ktorý vedieme od roku 1967 v našej Rímskokatolícko-evanjelickej spoločnej komisii, už nie je viac charakterom súkromných a neoficiálnych stretnutí. Naopak, vedieme ho na základe oficiálneho poverenia našich cirkví. Vzhľadom k tomu, že sa tomuto dialógu podarilo dosiahnuť zblíženia a dohody v základných otázkach,² naliehavo nabáda naše cirkvi, aby oficiálne prijali jeho závery a kladie otázku ohľadom uskutočnenia cirkevného spoločenstva.
9. Je v hlbokom súlade s touto dynamikou dialógu – oficiálne podporovaného našimi cirkvami –, ktorý nás teraz naliehavo nabáda smerom k uskutočneniu cirkevného spoločenstva, aby sa vyznanie, ktoré je záväzné pre život, učenie a spoločenstvo cirkvi, stalo osobitným stredobodom našej spoločnej pozornosti a štúdia.

II.

10. Výslovným zámerom Augsburského vyznania je svedčiť o viere jednej, svätej, všeobecnej a apoštolskej Cirkvi. Nejde mu o osobitú doktrínu a už vôbec nie o založenie novej cirkvi (AV VII,1), ale o zachovanie a obnovu kresťanskej viery v jej čistote – v súlade s ranou Cirkvou a „Rímskou cirkvou“ a v zhode so svedectvom Písma svätého.³ Tento explicitný zámer Confessio Augustana je tiež stále dôležitý pre naše pochopenie neskorších evanjelických vieroučných spisov.

² Dokumenty oficiálneho dialógu medzi rímskymi katólíkmi a evanjelikmi v USA:

Paul C. Empie, T. Austin Murphy (editori), *Lutherans and Catholics in Dialogue I-III* [Evanjelici a katolíci v dialógu I-III] (Minneapolis, MN: Augsburg Publishing House, 1965).

Paul C. Empie, T. Austin Murphy (editori), *Eucharist and Ministry*, Lutherans and Catholics in Dialogue IV [Eucharistia a ordinovaný úrad, Evanjelici a katolíci v dialógu IV] (Washington, D.C.: U.S.A. National Committee of the Lutheran World Federation a New York: Bishops' Committee for Ecumenical and Interreligious Affairs [Washington, D.C.: Národný výbor USA Svetového luteránskeho zväzu a New York: Biskupský výbor pre ekumenické a medzináboženské záležitosti], 1970).

Paul C. Empie, T. Austin Murphy (editori), *Papal Primacy and the Universal Church*, Lutherans and Catholics in Dialogue V [Primát pápeža a všeobecná Cirkev, Evanjelici a katolíci v dialógu V] (Minneapolis, MN: Augsburg Publishing House, 1974).

Paul C. Empie, T. Austin Murphy, Joseph A. Burgess (editori), *Teaching Authority and Infallibility in the Church*, Lutherans and Catholics in Dialogue VI [Učiteľská autorita a neomylnosť v Cirkvi, Evanjelici a katolíci v dialógu VI] (Minneapolis, MN: Augsburg Publishing House, 1978, 1980).

Evanjelicko-rímskokatolícky oficiálny dialóg na celosvetovej úrovni:

Report of the Joint Lutheran/Roman Catholic Study Commission: "The Gospel and the Church" (Malta Report) [Správa Spoločnej evanjelicko-rímskokatolíckej študijnej komisie: „Evanjelium a Cirkev“ (Správa z Malty)], *Lutheran World* 19, no. 3 (1972). Tiež in *Growth in Agreement I*, s. 168-189. (Ďalej: Správa z Malty.)

Lutheran/Roman Catholic Joint Commission [Spoločná evanjelicko-rímskokatolícka komisia], *The Eucharist* [Eucharistia] (Geneva: Lutheran World Federation [Ženeva: Svetový luteránsky zväz], 1980). Tiež in *Growth in Agreement I*, s. 190-214. (Ďalej: *Eucharistia*.)

³ Porov. zakončenie I. časti Augsburského vyznania – AV XXI, *Symbolické knihy*, s. 50.

11. Spoločné štúdie katolíckych a evanjelických teológov⁴ ukázali, že obsah výpovedí Augsburského vyznania do veľkej miery napĺňa tento zámer a do tejto miery môžu byť považované za vyjadrenie spoločnej viery.
12. Tento záver ďalej umocňuje celá rada nedávnych štúdií a výskumných úsilí v širokom spektre disciplín, vrátane množstva spoločných štúdií:
 - Vďaka biblickým a patristickým štúdiám sme si uvedomili bohatstvo nášho spoločného kresťanského dedičstva; sme teraz v lepšej pozícii posúdiť, do akej miery argumenty odvolávajúce sa na Písmo a tradíciu v sporoch 16. storočia boli platné alebo dnes potrebujú korekciu.
 - Historické štúdie vrhli nové svetlo na podmienky v Cirkvi, spoločnosti a ekonomike v dobe Reformácie, a ukázali nám, do akej veľkej miery politické a ekonomické faktory takisto prispeli k odcudzeniu a rozdeleniu.
 - Výskum v oblasti dejín cirkevného učenia v stredoveku, období Reformácie, a predovšetkým v Konfutácii – Podvrátení Confessio Augustana, ktorá bola vypracovaná na žiadosť cisára, – a vyjednávaní Augsburskej únie z roku 1530 priniesol poznatky, ktoré umožnili objektívnejší pohľad na predchádzajúce kontroverzie, relativizáciu vzájomných odsúdení, a nové zhodnotenie výsledkov úsilí o zjednotenie, ktoré sa podarili dosiahnuť už v tom čase.
13. Na pozadí tohto štúdia a výskumu sa môžeme odvolávať na Augsburské vyznanie, keď hovoríme:
 - Spoločne vyznávame vieru v trojjediného Boha a Božie spasiteľné dielo skrze Ježiša Krista v Duchu Svätom, ktorá spája dohromady celé kresťanstvo (AV I a III). Napriec všetkými polemikami a rozdielmi v 16. storočí zostali evanjelickí a katolícki kresťania jednotní v tejto centrálnej a najdôležitejšej pravde kresťanskej viery.
14. Široký konsenzus sa vynára v učení o ospravedlnení, ktoré malo pre Reformáciu rozhodujúcu dôležitosť (AV IV): je to jedine milosťou a vierou v Kristovo spasiteľné dielo a nie pre naše zásluhy, že nás Boh prijíma a dostávame Ducha Svätého, ktorý obnovuje naše srdcia a dáva nám schopnosť a vyzýva nás konať dobré skutky.⁵
15. Spoločne svedčíme, že spasenie, ktoré dosiahol Kristus vo svojej smrti a vzkriesení, je darované ľudstvu a ono si ho efektívne privlastňuje skrze Ducha Svätého prostredníctvom kázania evanjelia a prostredníctvom svätých sviatostí (AV V).
16. Základnú, hoci zatiaľ neúplnú zhodu dnes zaznamenávame dokonca aj v našom chápaní Cirkvi, kde boli medzi nami v minulosti vážne spory. Cirkvou rozumieme spoločenstvo tých, ktorých Boh spolu zhromažďuje skrze Krista v Duchu Svätom kázaním evanjelia a prisluhovaním sviatostí a prostredníctvom úradu, ktorý ustanovil na tento účel. Hoci sú vždy jej súčasťou hriešnici, jednako na základe Božieho zaslúbenia a vernosti je to jedna, svätá, všeobecná a apoštolská Cirkev, ktorá zostane po všetky časy (AV VII a VIII).
17. Uvažujúc o Augsburskom vyznaní teda katolíci a evanjelici objavili, že v základných pravdách učenia majú spoločné chápanie, ktoré ukazuje na Ježiša Krista, živý stredobod našej viery.
18. Tento základný konsenzus vychádza tiež najavo a je dnes potvrdzovaný v dokumentoch oficiálneho rímskokatolícko-evanjelického dialógu:

⁴ Porov. H. Meyer, H. Schütte (editori) v spolupráci s E. Iserloh, W. Kasper, G. Kretschmar, W. Lohff, G. W. Forell, J. McCue, *Confessio Augustana - Bekenntnis des einen Glaubens. Gemeinsame Untersuchung katholischer und lutherischer Theologen* [Confessio Augustana – Vyznanie jednej viery. Spoločný výskum katolíckych a evanjelických teológov] (Frankfurt am Main / Paderborn, 1980).

⁵ Porov. AV IV, VI a XX, *Symbolické knihy*, s. 45, 46 a 48-49; Správa z Malty, par. 26 a 48.

- spoločnom stanovisku o vzťahu medzi evanjeliom a Cirkvou;⁶
 - širokom spoločnom chápaní Eucharistie;⁷
 - zhode, že osobitný duchovný úrad udeľovaný ordináciou je konštitutívnym pre Cirkev a nepatrí medzi tie aspekty, ktoré Augsburské vyznanie označuje za „nie potrebné“.⁸
19. Ohľadom druhej časti Augsburského vyznania, kde sa na niektorých miestach nachádza silne polemické stanovisko v opozícii voči vtedajším zneužívaniam v cirkvi, musíme povedať, že v živote a úsudku našich cirkví došlo k zmenám, ktoré podstatným spôsobom odstraňujú dôvody pre ostrú kritiku vyjadrenú v Augsburskom vyznaní. Táto druhá časť sa dotýka aj dôležitých doktrínálnych otázok. Hoci určité problémy vyžadujú ešte vyjasnenie, podarilo sa dosiahnuť široký konsenzus, dokonca aj v otázkach učenia, ktoré otvára táto druhá časť.
20. Čo sa týka omše (AV XXII a XXIV) ukázal túto transformáciu v učení a praxi predovšetkým náš dialóg o Večeri Pánovej. Ešte stále máme rozličné dôrazy, otázky, ktoré potrebujeme jedni druhým položiť, a spoločné úlohy.⁹ Všetky tieto však obklopuje hlboká zhoda v našom svedectve o Večeri Pánovej, a do veľkej miery tiež zhoda čo sa týka liturgického slávenia.¹⁰
21. Čo sa týka mníšstva a života rehoľných rádov (AV XXVII), vzhľadom na v súčasnosti prevládajúce chápanie a prax rehoľného života v Rímskokatolíckej cirkvi nie je možné naďalej zotrvať pri ich prísnom odsúdení, ktoré sa nachádza v Augsburskom vyznaní.¹¹ Teologicky aj prakticky¹² sú rehoľné formy spoločného života legitímnou možnosťou voľby pre katolíkov a evanjelikov, ktorí sa túžia odovzdať praktizovaniu evanjelia týmto oddaným spôsobom; aj keď niektoré detaily interpretácie ostávajú v súčasnom štádiu dialógu stále otvorené – i v rámci samotného luteranizmu.
22. Ohľadom otázky biskupského úradu, aj tu musíme opätovne poznamenať, že v zhode s historickou Cirkvou Confessio Augustana výslovne potvrdzuje záujem zachovať episkopálnu štruktúru za predpokladu, že tento úrad pravej zvesti evanjelia pomáha a nie bráni. Confessio Augustana teda potvrdzuje úrad jednoty a vedenia, postavený nad miestnymi farármi (AV XXVIII), ako neodmysliteľný pre Cirkev, hoci konkrétna forma tohto služobného úradu zostáva otvorená.
23. Úprimnosť v našom dialógu o Augsburskom vyznaní nás zároveň núti uznať, že stále zostávajú otvorené otázky a nevyriešené problémy. Medzi nimi sú nasledujúce:
- Confessio Augustana nezaujíma stanovisko k počtu sviatostí, pápežstvu, alebo určitým aspektom biskupského stavu a učiteľského úradu Cirkvi.
 - Prirodzene, Confessio Augustana sa nezmieňuje o dogmách, ktoré boli vyhlásené iba po roku 1530: jurisdikčný primát a neomylnosť pápeža (1870); milostivé uchovanie Panny Márie od dedičného hriechu (1854); a jej telesné nanebovzatie (1950).
24. Tieto otázky bude potrebné zvážiť v budúcom dialógu. Budeme musieť tiež preskúmať, akú váhu dať zostávajúcim rozdielom a otvoreným otázkam na ceste, ktorou sa naše cirkvi stále viac približujú jedna k druhej; ako tiež ďalšej otázke, aká významná je skutočnosť, že niektoré z týchto rozdielov získali svoju vyostrenú súčasnú formu iba v posledných storočiach.

⁶ Porov. Správa z Malty, par. 18 nasl. a 47 nasl.

⁷ Porov. *Eucharistia*.

⁸ AV VII,3, *Symbolické knihy*, s. 46; porov. Správa z Malty, par. 47 nasl.

⁹ Porov. *Eucharistia*, par. 46-76.

¹⁰ Porov. *Eucharistia*, par. 1-45, a appendix „The Liturgical Celebration of the Eucharist [Liturgické slávenie Eucharistie],“ s. 29 nasl.

¹¹ Porov. Druhý vatikánsky koncil, Dekrét o obnove rehoľného života (*Perfectae caritatis*).

¹² Porov. fenomén protestantských komunít a spoločenstiev podobných mníšskym rádom.

25. Naša novoobjavená zhoda v centrálnych kresťanských pravdách dáva dobrý dôvod na nádej, že vo svetle tohto základného konsenzu nájdeme odpovede aj na otázky a problémy, ktoré sú stále nevyriešené, odpovede, ktoré získajú taký stupeň zhody, aký je nevyhnutný, aby mohli naše cirkvi rozhodujúcim spôsobom postúpiť vpred zo súčasného stavu rozdelenia do [vzťahu] sesterských cirkví.
26. Druhý vatikánsky koncil vyzval katolíkov, aby „s radosťou uznávali a vážili si ozajstné kresťanské hodnoty, prameniace v spoločnom dedičstve,“ ktoré sa nachádzajú u kresťanov iných cirkví.¹³ To, že katolíci a evanjelici urobili svojim spoločným štúdiom Augsburského vyznania na tejto ceste značný pokrok, je dôvod na radosť a vzdávanie vďaky.

III.

27. Spoločná viera, ktorú sme objavili v Augsburskom vyznaní, nám tiež môže pomôcť nanovo vyznávať túto vieru v našej dobe. Toto je poverenie, ktoré dal našim cirkvám vstúpený Pán. Toto zároveň dlhujeme svetu a ľudstvu. Je to takisto v súlade so zámerom Augsburského vyznania, ktoré vo svojej dobe malo záujem nielen na zachovaní jednoty Cirkvi, ale tiež na vydávaní svedectva o pravde evanjelia vo svojej vlastnej dobe a svojom vlastnom svete.
28. Keďže v našom dnešnom svete čelíme novým otázkam, výzvam a príležitostiam, nemôžeme sa uspokojiť s tým, že budeme len opakovať a odvolávať sa späť na vyznanie z roku 1530. To, čo sme nanovo objavili ako vyjadrenie našej spoločnej viery, jasne volá po čerstvej artikulácii. Smeruje nás ku konkrétnemu a aktuálnemu vyznaniu našej viery tu a teraz, ako katolíci a evanjelici, ktorí už viac nie sú rozdelení a v opozícii jedni voči druhým, ale spoločne vydávajú svedectvo o poslanstve o spáse sveta v Ježišovi Kristovi a zvestujú toto poslanstvo ako obnovenú ponuku Božej milosti dnes.

SPOLUPREDESEDOVIA KOMISIE:

Hans L. Martensen
Kodanský biskup
Dánsko
Rímskokatolícka cirkev

George A. Lindbeck
Profesor, Univerzita v Yale
New Haven, USA
Evanjelická cirkev

Augsburg, 23. februára 1980

*Preklad: Eva Guldanová, ThM
(Preklad z anglického originálu s prihliadnutím na nemeckú a taliansku verziu textu.)*

¹³ Druhý vatikánsky koncil, Dekrét o ekumenizme (*Unitatis redintegratio*), par. 4.